DE ECONOMISCHE ONTWIKKELING

DOOR

H. KROONENBERG

Een volledig overzicht te geven van de economische ontwikkeling van Aruba gedurende de vijftig regeringsjaren van onze geëerbiedigde vorstin Wilhelmina is helaas een onmogelijkheid. Niet alleen, dat definitieve cijfers over het vroegste gedeelte van deze periode niet beschikbaar zijn, doch ook het publiceren van cijfers is tijdens de laatste oorlogsjaren achterwege gebleven.
Globaal de economische situatie beziende, valt onmiddellijk de sterke vooruitgang in economische zin van Aruba op, sinds de vestiging van de olieraffinaderijen. Als wij b.v. alleen de groei van de bevolking sinds 1926 in ogenschouw nemen, en dan rekening houden met het feit dat werkeloosheid praktisch niet voorkomt, is het wel duidelijk, welk een ommekeer heeft plaats gevonden in ± 20 jaren. Het mannelijk deel van de bevolking is sinds 1926 ruim *verzevenvoudigd* n.l. van 3552 uit een totaal van 9.206 in 1926, tot 26.059 uit een totaal van 48.000 per einde 1947.
Deze aanwas in inwonertal bestaat hoofdzakelijk uit vreemdelingen, die aangelokt door de hoge lonen en andere gunstige arbeidsvoorwaarden bij de olieraffinaderijen, het enorme tekort aan plaatselijke arbeidskrachten zijn komen aanvullen. Uiteraard brengt een dergelijke toestand zijn bezwaren mede. Daar is in de eerste plaats de huizennood, nog geaccentueerd door de bouwmoeilijkheden gedurende de oorlogsjaren. Een ander economisch bezwaar is het feit, dat de meeste der alhier werkende vreemdelingen te enigertijd het eiland verlaten, onder medeneming van hun alhier vergaard kapitaal gedurende de oorlogs- en vroege na-oorlogsjaren getemperd door de deviezenmaatregelen, zodat blijvende investering en kapitaalsvorming van die zijde uitblijft.
De gebeurtenissen, welke van grote economische betekenis zijn gebleken, waren de beide wereldoorlogen en de vestiging van de olieraffinaderijen.
In de jaren rond 1900 was Aruba een rustig eiland, met landbouw en inkomsten uit zout-, phosphaat- en goudwinning, veeteelt en visserij. De levensstandaard was laag te noemen. Een dagloner in het landbouwbedrijf genoot een inkomen van ± *f* 2,— per week van 5 werkdagen. Er was geen voldoende werkgelegenheid op het eiland voor alle mannen, zodat jaarlijks een deel van de mannelijke bevolking naar het buitenland trok om in de vreemde de kost voor hun gezinnen te gaan verdienen.
De inkomsten van het Gouvernement waren dan ook niet bijster hoog, als wij de opgave uit het Koloniaal Verslag over het jaar 1898 bekijken, waarbij als voornaamste inkomsten worden opgegeven:

Grondbelasting	*f* 2.697,50
Invoerrechten	„ 3.158,09
Uitvoerrechten	„ 4.912,65
Ankergelden	„ 3.445,45
Zegelrecht	„ 1.243,75
Accijns	„ 3.061,95
	f 18.519,39

Bij de *landbouw* was de voornaamste cultuur die der *aloë*, een soort stekelige vetplant, waarvan uit de dikke bladeren het aloë-sap wordt gewonnen, door de afgesneden rijpe bladeren in hellende houten gootbakken te laten uitdruipen. Het sap wordt in lege petroleumblikken opgevangen om dan naar een vergaartank te worden overgebracht. De indamping tot hars geschiedt in koperen potten van 150 tot 200 liter inhoud, ingemetseld in voornamelijk van keistenen opgetrokken ovens, gestookt met brandhout. Zulk een oven is bij elk aloëveld van enige betekenis te vinden. De aloïne, het voornaamste bestanddeel van de aloëhars, wordt gebruikt bij de bereiding van verfstoffen, geneesmiddelen en ook voor veeartsenij- en toiletbenodigdheden.
De Arubaanse aloë wordt op de wereldmarkt hoog gewaardeerd en beter geacht dan die van Zuid-Afrika en Zanzibar.
De uitvoer geschiedt naar de Ver. Staten en Engeland; de handel in aloë is tengevolge van de sterk schommelende marktprijzen een vrij riskante onderneming en kan, in verband met de noodzaak om partijen aloë soms langere tijd aan te houden, alleen door enkele kapitaalkrachtige opkopers geschieden. Zo blijkt uit de uitvoerstatistiek, dat aloë in 1900 werd uitgevoerd tegen de prijs van *f* 0,06 per kg, terwijl deze in 1910 *f* 0,30 en in 1914 *f* 0,44 opbracht. De uitgevoerde hoeveelheden in de genoemde jaren bedroegen resp. 373.375 kg, 396.499 kg en 380.333 kg. Tijdens de eerste jaren van wereldoorlog I liep de uitvoer tengevolge van moeilijkheden met de scheepvaart door de oorlogshandelingen sterk terug, doch herstelde zich spoedig, zodanig zelfs, dat in het jaar 1918 de maximumuitvoer over de beschreven 50 jaar werd bereikt. De uitgevoerde hoeveelheid bedroeg toen 702.933 kg tegen een gemiddelde prijs van *f* 0,36 per kg. Sindsdien heeft de uitvoer nooit dat peil meer kunnen bereiken.
De weinige stabiliteit, zoals reeds opgemerkt, ontstaan door de labiele wereldmarktprijs van dit artikel enerzijds en door de wisselvallige neerslag, moge blijken uit het navolgende staatje van de export van aloë:

	Hoeveelheid in kg	Gemiddelde prijs		Hoeveelheid in kg	Gemiddelde prijs
1898	257.518	*f* 0,06	1932	221.238	*f* 0,33
1900	373.375	„ 0,06	1933	246.897	„ 0,22
1910	396.499	„ 0,30	1934	467.371	„ 0,30
1914	380.333	„ 0,44	1935	277.716	„ 0,38
1918	702.933	„ 0,36	1936	333.857	„ 0,40
1920	491.684	„ 0,38	1937	161.900	„ 0,50
1925	433.646	„ 0,39	1938	291.480	„ 0,66
1926	250.508	„ 0,48	1941	300.095	„ 1,66
1927	465.248	„ 0,45	1942	248.256	„ 2,12
1928	262.762	„ 0,51	1943	196.737	„ 1,74
1929	443.765	„ 0,83	1944	227.715	„ 1,41
1930	328.156	„ 0,85	1945	308.758	„ 1,24
1931	300.493	„ 0,64	1946	385.495	„ 1,26

Van de totaalproductie van aloë op de eilanden van het Staatsdeel Curaçao, die voor ruim de helft in de gehele wereldconsumptie voorziet, leveren de eilanden Aruba en Bonaire het leeuwenaandeel.
Bij de beschouwing van bovenstaand staatje, dient er rekening mede gehouden te worden, dat sinds de sterke aantrekking van personeel door de olieraffinaderijen, welke eerst recht in 1926 inzette, en de betere lonen welke door deze maatschappijen werden betaald, de sterk verhoogde productiekosten van de aloë alleen door de veel hogere uitvoerprijzen konden worden gedekt. Sinds 1926 zien we dan ook een sterk stijgende prijs, met een diepe inzinking in de jaren 1931, '32 en '33 tengevolge van de toen heersende wereldcrisis. Daarna zien we de prijs geleidelijk wederom oplopen tot de grote sprong in de opleving in de uitvoer gedurende de jaren van Wereldoorlog II, die te danken was aan het uitvallen van concurrerende markten, als b.v. Zuid-Afrika. Door de hogere prijs, die de aloë daardoor kon bedingen, werd het oogsten van aloë wederom lonend.
Aan deze situatie kwam tegen het einde van de oorlog wederom een einde. Op het ogenblik is de situatie dan ook weer zeer somber bij de aloë-cultuur. De hoge arbeidslonen maken een lonende exploitatie schier onmogelijk. Gouvernementssteun, in de vorm van lage prijzen voor huur van voor aloë-verbouw geschikte terreinen en plannen voor centralisatie bij het uitkoken der aloë-bladen, zullen alleen een zwakke stimulans kunnen zijn.
Een ander belangrijk uitvoerproduct, behorende tot de landbouw was de *divi-divi*, of beter gezegd de divi-divi-peultjes. Deze zaden van de divi-divi-boom, een grilliggevormde, door de passaatwind alle in zuidwestelijke richting gebogen lage boom, die zelfs in het wild op de rotsachtige en weinig waterhoudende bodem kan gedijen, worden gebruikt bij de bereiding van looizuur. De rijpe peulen werden geplukt, meestal door vrouwen en kinderen, in zakken vergaard en via opkopers grotendeels naar Hamburg verscheept. In de laatste tijd wordt veel concurrentie ondervonden van de synthetische bereide looimiddelen, hetgeen de prijzen sterk beïnvloedt.
Dit laatste, gekoppeld aan de hogere levensstandaard op Aruba in de jaren sinds 1926, veroorzaakten dan ook een sterk achteruitlopende export, die uiteindelijk sinds 1935 praktisch geheel opgehouden heeft te bestaan. Aanplant van nieuwe bomen heeft dan ook niet meer plaats.

Uitvoer divi-divi-peulen:

	Hoeveelheid in kg	Gemiddelde prijs		Hoeveelheid in kg	Gemiddelde prijs
1898	166.450	*f* 0,04	1928	87.000	*f* 0,06
1900	190.700	„ 0,05	1929	82.000	„ 0,05½
1910	197.235	„ 0,06	1930	136.000	„ 0,06
1914	290.000	„ 0,05	1931	110.000	„ 0,05
1918	229.000	„ 0,07	1932	49.000	„ 0,03½
1920	224.000	„ 0,08½	1933	35.000	„ 0,04
1925	163.000	„ 0,07	1934	50.000	„ 0,04
1926	177.000	„ 0,06	1935	23.000	„ 0,07
1927	174.000	„ 0,06	later	nihil	

Bovenstaand staatje geeft een overzicht van de uitgevoerde hoeveelheden divi-divi en de opgebrachte prijzen. Zoals daaruit blijkt, bereikte de uitvoer in 1914 haar

hoogtepunt in de beschreven periode. Van invloed op de opbrengst van de peulen was o.a. de grootte van de maïsoogst. De parkieten nl., als zij geen voldoende maïs kunnen bemachtigen, voeden zich met de groene divi-divi-peultjes, rukken daarbij grote hoeveelheden peultjes af en laten die vallen, tot genoegen van de geiten, die zich daar verder over ontfermen. In een jaar van goede maïsoogst, was er derhalve ook een goede oogst van divi-divi en omgekeerd.
In de wereldcrisis, welke zich alhier het zwaarst deed gevoelen in 1930 en '31 zien we een opmerkelijke vooruitgang in de uitvoer van dit artikel, waaruit wederom blijkt, welke enorme invloed de raffinaderijen op het levenspeil uitoefenen. In tijden van nood grijpt de bevolking weer terug op haar oude bronnen van inkomsten, die door de conjunctuur in de verdrukking zijn geraakt. Nog moge worden opgemerkt, dat divi-divi voor herexport uit Venezuela werd ingevoerd, zij het dan in geringe hoeveelheden. De kwaliteit van de divi-divi van de overwal werd echter niet zo hoog gewaardeerd als die van Aruba.
Het doet wel vreemd aan te lezen, dat Aruba bij het begin van deze eeuw landbouwproducten als pinda, bonen en ook kippen en eieren naar Venezuela exporteerde, terwijl nu Aruba voor dezelfde artikelen volkomen is aangewezen op import, hoofdzakelijk uit hetzelfde land. De oorzaken hierbij zijn weer dezelfde als waardoor de aloëcultuur en divi-divi-uitvoer werden geremd.
De uitvoer van pinda was één der voornaamste middelen van bestaan van Aruba in de jaren rond 1900. De oogsten waren vrij wisselvallig in verband met de ongeregelde regenval, hetgeen mede een der oorzaken was, dat concurrentie met het nabije Venezuela, waar een veel grotere en geregelder neerslag bestaat op den duur niet mogelijk was. Praktisch sinds de eerste wereldoorlog worden „Curaçaosjes" of „Curaçaose mangelen" zoals pinda's in sommige gedeelten van Nederland worden geheten dan ook voor eigen consumptie op Curaçao en Aruba zelf geïmporteerd. In 1898 werden 5187 vaten geëxporteerd, met een totaal waarde van ƒ 12.746,—. In 1910 bereikte de uitvoer het toppunt van ƒ 36.520,—, doch liep daarna sterk terug om tenslotte rond 1920 geheel en al te verdwijnen.
Een zelfde gang van zaken nemen we waar bij een ander landbouwproduct, nl. de z.g. *groene boontjes*; de betekenis van dit artikel is echter nimmer groot geweest. In de beschreven periode bereikte de export in 1910 haar hoogtepunt, met een hoeveelheid van 695 hl en een waarde van ƒ 5.600,—. Sindsdien is de export ineengezakt en bestaat thans geheel niet meer. Er worden nu voor eigen consumptie nog wel boontjes geplant — in hoofdzaak door Chinese tuinders — doch dit is niet eens voldoende om de nog steeds groeiende behoefte te bevredigen.
De overige artikelen van de landbouw werden alleen verbouwd voor de locale consumptie.
Resumerende, kunnen we ten aanzien van de ontwikkeling van de landbouw, een steeds dalende lijn constateren, met alleen nog de aloëcultuur van enige betekenis. Zolang de olie-raffinaderijen met haar gunstige arbeidsvoorwaarden alle werkkracht blijven absorberen, zal ook van enig belangrijk herstel van de landbouw geen sprake kunnen zijn. Gouvernementshulp bij de aanleg van dammen, voorschotten voor het graven van putten, aankoop van windmolens en andere hulpmiddelen, verhuur van landbouwwerktuigen, vermogen slechts de landbouw een slepend bestaan te verzekeren. Het voornaamste doel bij de Gouvernementsbemoeiing is dan ook slechts het voorkomen van het tegronde gaan van een vroeger voor Aruba belangrijk middel van bestaan,

zodat indien later onverhoopt de bakens verzet dienen te worden, een kern voor de wederopbloei van de landbouw gehandhaafd wordt.
Bij de *mijnbouw* was omstreeks 1900 de winning van *fosfaat* wel de belangrijkste. De naam fosfaat wordt zowel gebruikt voor het fosforiet houdend gesteente als voor het handelsartikel, dat na enige zuivering uit dat gesteente wordt gewonnen. Het vormt de voornaamste grondstof voor de bereiding van het in water oplosbare primair calciumfosfaat, de kunstmest, in de handel aangeduid met superfosfaat.
Op Aruba komt fosfaat voor aan de zuid-oostkust van het eiland, waar thans de Amerikaanse olieraffinaderij gevestigd is. De bestaande fosfaatafzetting werd omstreeks 1874 ontdekt, waarbij de lonende ontginningsmogelijkheden werden ingezien. In 1881 werd de exploitatie ter hand genomen, welke tot 1914 heeft voortgeduurd. De dalende wereldmarktprijs van dit artikel, de moeilijkheid om een voldoende zuiver product te kunnen leveren, alsmede de verminderde scheepvaartverbindingen met Europa tengevolge van de oorlogshandelingen, waren oorzaak dat in dat jaar de ontginning volledig werd stilgelegd. Over de gehele ontginningsperiode werd een hoeveelheid van 530.000 ton verscheept. In het jaar 1907 bereikte de jaarproductie haar toppunt, met een totaal van 35.000 ton. In 1910 werd nog 33.542 ton verscheept, met een waarde van *f* 261.918,—, daalde daarna met grote sprongen, totdat in 1914 voor het laatst 7.612 ton met een waarde van *f* 81.761,— Aruba verliet.
De aanwezigheid van *goud* op Aruba werd in 1824 ontdekt. Vooral in de rooien, de door het naar zee stromende regenwater in de zachtere gedeelten van de bodem uitgesleten geulen, werden nuggets of „pepieten" gevonden. Door verwering van de goudhoudende gesteenten komen deze pepieten vrij en blijven door hun zwaarte vaak in de regenstromen van de rooien achter. De eerste ontginning, welke door het gouvernement geschiedde — vooral in de rooien aan de Noordkust — bleven beneden de verwachting van een lonende exploitatie, zodat deze spoedig werd gestaakt en het goudzoeken voor de bevolking werd vrijgegeven.
Na nog enkele voorafgaande pogingen werd in 1867 een concessie verleend door het gouvernement, welke eindelijk tot een beter opgezette ontginning leidde. Nadat eerst twee andere maatschappijen de exploitatie hadden geleid, was deze bij het begin van de in dit artikel beschreven periode in handen van de Aruba Gold Concession Ltd., een Engelse maatschappij. De financiële resultaten van de goudontginning waren slecht te noemen. Hiervoor waren twee redenen aanwezig. In de eerste plaats ondervond men moeilijkheden bij de extractie; deze moeilijkheden zijn echter niet van overwegend bezwaar sinds men door roosting, gevolgd door een uittrekken met cyanide een rendement van pl.m. 95 % van het aanwezige goud wist te bereiken.
De tweede moeilijkheid was echter van overwegend bezwaar. De goudhoudende gangen zijn onregelmatig, kort en niet dik en zetten zich ook niet tot op grote diepte voort. Bovendien is het goudgehalte sterk variërend in de verschillende gangen. Een en ander maakte, dat de concessionaris een lonend bedrijf niet mogelijk achtte en in 1908 de exploitatie stopzette. De gehele installatie werd door de maatschappij tegen de zeer lage prijs van *f* 10.000,— verkocht aan een combinatie van inwoners van Aruba, de Aruba Goud Maatschappij. Deze maatschappij nam zelf niet de exploitatie van het goud op zich, maar kocht het gevonden gouderts van de arbeiders op, op basis van het goudgehalte. Dit erts werd dan in de overgenomen installatie verder verwerkt. Het risico van de ertswinning werd op deze wijze overgeheveld naar de arbeiders. Alleen op deze wijze was het mogelijk, dat de maatschappij een winst

maakte. Indien echter rekening gehouden moest worden met de aanschaffing van installatie tegen normale prijs, zou ook deze wijze van exploitatie niet lonend geweest zijn. De arbeiders konden op den duur het risico van het vinden van goudhoudend erts niet dragen, zodat in 1916 het bedrijf gestaakt moest worden.
De ontginning heeft aan de ondernemers geen voordelen opgeleverd, behalve dan aan de laatstgenoemde, onder abnormale omstandigheden werkende onderneming. Met de moderne hulpmiddelen van thans schijnt een lonende exploitatie echter wél mogelijk. In 1946 werd opgericht de Aruba Goldmining Company N.V., met gedeeltelijk Arubaans en Curaçaos en daarnaast Canadees kapitaal. Deze maatschappij heeft thans de exploratie ter hand genomen.
De totale productie aan goud zal tot dusverre, naar uit de koloniale verslagen blijkt, ongeveer 1300 kg hebben bedragen.
De *zoutwinning* op Aruba heeft nooit grote betekenis gehad, al heeft dan export op kleine schaal bestaan. De andere eilanden van het staatsdeel, als Bonaire, Curaçao en St. Maarten waren de grote zoutleveranciers. De voornaamste reden hiervan zal wel gezocht moeten worden in het ontbreken van de voor de inrichting van zoutpannen benodigde voldoende binnenmeertjes van ondiep zeewater. De zoutwinning is sinds 1918 geheel en al stopgezet en het benodigde zout wordt thans geïmporteerd, gedeeltelijk van Bonaire, het merendeel echter in beter geraffineerde vorm — het z.g. tafelzout — uit de Verenigde Staten.
Van de overige exportartikelen aan het begin van deze eeuw dienen nog genoemd te worden huiden en vellen, mest, kleinvee, wol en caret.
De *veeteelt*, die deze artikelen moet opleveren heeft in deze periode geen hoog peil kunnen bereiken. De voornaamste oorzaak is gelegen in de schrale plantengroei tengevolge van de ongeregelde en weinige neerslag. Geiten en schapen zijn wel de voornaamste dieren bij de veeteelt; deze dieren zijn vrij gemakkelijk wat hun voer betreft en nemen het tussen de rotsspleten groeiend gewas en de jonge blaadjes van de in het wild groeiende „wabi" voor lief. Runderen daarentegen moeten bijgevoederd worden met geïmporteerd hooi en krachtvoer, hetgeen de exploitatie vanzelfsprekend zeer duur doet zijn. Het gevolg hiervan is, dat de veeteelt niet kan voorzien in de behoeften van het eiland. Vlees voor de consumptie wordt dan ook verkregen door invoer van levende slachtdieren uit Colombia (momenteel pl.m. 400 beesten per maand), vroeger ook van Venezuela en Santo-Domingo. De laatste tijd wordt ook bevroren vlees uit Argentinië aangevoerd. De melkconsumenten zijn hoofdzakelijk op import van gevaporiseerde en gecondenseerde melk in blik aangewezen, alsmede op melkpoeder. Plannen bestaan om van de te Curaçao bestaande melkcentrale, gepasteuriseerde melk naar Aruba te zenden met koelschepen. In 1898 bestond de veestapel van Aruba uit: 95 stuks runderen, 23.000 geiten, 26.000 schapen en 6.000 varkens.
In de loop der jaren zijn deze getallen, na verschillende „ups and downs" gedaald tot 260 stuks runderen, 3.000 geiten, 5.000 schapen en 875 varkens in 1944.
De geiten- en schapenmest, die voor de waterarme bodem van Aruba te scherp is, werd veelal uitgevoerd. Ook hierbij laten de hoge arbeidslonen, welke thans op Aruba worden verdiend een lonende export niet meer toe. De kosten van het verzamelen van de mest zijn te hoog. Sinds 1938 heeft geen export meer plaats gevonden.
De *visserij* op Aruba kon in de behoeften van het eiland voorzien tot aan de komst van de olie-industrie. Daarna is de groei van de bevolking en de aantrekking van de jongere krachten door deze maatschappijen oorzaak geweest, dat het bergafwaarts

ging met de visserij, zodat aanvoer uit het kustgebied van de overwal noodzaak werd. Pogingen worden door het Gouvernement in het werk gesteld, om de visserij nieuw leven in te blazen, teneinde deze voor algehele ondergang te behoeden. In 1911 werd het eerste koelhuis op Aruba in gebruik genomen, waardoor de gelegenheid werd opengesteld om een beperkte voorraad vis aan te leggen en niet geheel afhankelijk te zijn van de dagelijkse vangsten, die door zeestromingen of sterke wind soms sterk worden beïnvloed. In 1948 is een modern ingerichte ijsfabriek en koelgelegenheid gereedgekomen, gebouwd door een particuliere onderneming. Met de hulp van deze inrichting zal thans gepoogd worden om deze voorraad-vorming op grotere schaal te gaan toepassen, mede door het opkopen van grotere partijen vis van Venezolaanse of Colombiaanse vissers.
De *handel* van Aruba rond 1900 had weinig betekenis. Een doorvoerhandel als die te Curaçao bestond, begon eerst in de laatste twintig jaar betekenis te krijgen. Het ontbreken van voldoende havenfaciliteiten en de nabijheid van de gunstige haven op Curaçao moeten wel als voornaamste oorzaak hiervoor aangewezen worden. Nu echter, tengevolge van de enorme groei van Aruba de handel hoe langer hoe meer betekenis gaat krijgen, ziet men om naar middelen, om ook als leverancier voor het achterland te kunnen optreden. De grotere haven, welke momenteel in aanleg is en waarover elders in dit boek geschreven wordt, zal dit zeker bevorderen. Verscheidene Arubaanse handelaren hebben gedurende de laatste 5 jaren motorschepen gekocht, zodat ook plaatselijk een gedeelte van de doorvoerlading vervracht zal kunnen worden naar de nabijgelegen havens op de kust van het vasteland. Het geweldig toenemen van het scheepvaartverkeer bracht voor de handel een sterke opleving met zich mede. De gunstige prijzen van de goederen, vergeleken met de omliggende landen, maken het voor alle opvarenden en de touristen aanlokkelijk om hun inkopen op Aruba te doen. De belemmeringen, welke de handel door de verminderde scheepvaart gedurende enkele jaren na de eerste wereldoorlog ondervond waren zeer fnuikend. De periode van 1916 tot ongeveer 1922 heeft dan ook zware eisen gesteld aan het koopmanschap van de Arubaanse handelaren.
Tijdens de opleving, die na deze periode optrad, tengevolge van de aanvangende groei der raffinaderijen, kwamen zich hier, evenals op Curaçao, verschillende vreemde kooplui vestigen, grotendeels uit het Oosten van Europa en de Libanon. Deze zaken hebben zich intussen, praktisch zonder uitzonderingen, tot grote winkels ontwikkeld. In 1931 werd een Kamer van Koophandel op Aruba opgericht, in 1946 gevolgd door een Vereniging voor de handel. Beide lichamen hebben ten doel de handel zoveel mogelijk te stimuleren.
De oorlogs- en na-oorlogsjaren van 1939 af hebben eveneens zware eisen gesteld aan de koopmansstand. Daar waren in de eerste plaats de moeilijkheden met de scheepvaart, welke zich vooral in de jaren 1940, '41, '42 en '43 deden gevoelen, de moeilijkheden met de dollarvoorziening door het uitvallen van de sterlingmarkt als leverancier met als gevolg de prijscontrôle. Het pleit dan ook zeer voor de door het Gouvernement genomen maatregelen, dat desondanks niet alleen de goederenvoorziening gedurende deze periode doorlopend voldoende is geweest, doch dat ook de handel zich kon uitbreiden en een op dit ogenblik ongekende bloei kon bereiken. Over de omvang van de moeilijkheden als hiervoor aangeduid en de maatregelen, welke door het Gouvernement in verband hiermede genomen moesten worden, behoeft hier niet verder te worden uitgeweid.

Op Aruba zijn momenteel *twee bankinstellingen* gevestigd, n.l. de Aruba Bank N.V., geassocieerd met de te Curaçao gevestigde Maduro & Curiel's Bank N.V. en de Hollandsche Bank Unie N.V., een filiaal van een bekende bankinstelling van Amsterdam. Beide banken hebben een kantoor in Oranjestad, en een filiaal in Sint Nicolaas. De Curaçaose Bank, de officiële circulatiebank van het gebiedsdeel Curaçao, heeft eveneens een filiaal op Aruba, ondergebracht in de kantoren van de Gezaghebber.
In 1948 kan ten aanzien van de handel gezegd worden, dat zij, na de olie-industrie de voornaamste bron van inkomen voor dit eiland uitmaakt. Het laat zich aanzien, dat deze ontwikkeling nog geruime tijd door zal gaan. Nieuwe, ruime en fraaie gebouwen voor de huisvesting van handelsfirma's worden gebouwd, bestaande gebouwen uitgebreid en verfraaid, nieuwe loodsen en pakhuizen opgezet; de jongere generatie Arubanen legt zich bij haar studie steeds meer op de handel toe; men ziet als het ware de handel groeien en bloeien, tot heil van Aruba!
Op de geweldige ommekeer in de economische situatie die de vestiging van de olieraffinaderijen te Aruba hebben teweeggebracht, werd reeds herhaaldelijk gewezen. Een duidelijk beeld over de toeneming van de belangrijkheid geven wel de uitvoercijfers over enkele jaren:

	Totaal	Waarvan olie en olieproducten	Andere Goederen
1898	*f* 163.783,—	nihil	*f* 163.783,—
1910	„ 542.260,—	nihil	„ 542.260,—
1920	„ 437.379,—	nihil	„ 437.379,—
1925	„ 330.640,—	nihil	„ 330.640,—
1930	„ 192.986.945,—	*f* 192.343.654,—	„ 643.291,—
1935	„ 89.328.848,—	„ 89.111.434,—	„ 217.414,—
1940	„ 127.327.827,—	„ 123.665.503,—	„ 3.662.324,—
1945	„ 274.469.480,—	„ 271.837.545,—	„ 2.631.935,—
1946	„ 326.324.098,—	„ 321.753.122,—	„ 4.570.976,—

en de cijfers van de bevolking:

	Mannen	Vrouwen	Totaal
1898	4.430	4.919	9.349
1910	4.551	4.806	9.357
1920	3.010	5.255	8.265
1925	3.722	5.713	9.435
1930	8.364	7.323	15.687
1935	10.531	9.883	20.414
1940	16.642	13.819	30.461
1945	21.371	17.947	39.318
1947	26.059	22.741	47.800

In 1924 besloot de Lago Oil & Transport Comp., onderdeel van de machtige Standard Oil Company, de in Venezuela gewonnen olie op Aruba te raffineren.
De *electriciteitsvoorziening* op Aruba is in handen van een particuliere firma. Deze

maatschappij is in feite alleen een distributie-maatschappij, die haar stroom koopt van de centrales van de beide raffinaderijen. Zij ving haar werkzaamheden aan in het jaar 1931, in welk jaar tevens straatverlichting op Aruba verscheen.

In 1947 vestigde zich op Aruba de Amerikaanse „Byerlite Corporation", met een filiaal. Deze maatschappij heeft de z.g. „pitch-pile" van de Lago Oil & Transport Company, een ondiepe plaats, waarin het asphalt-residu van de raffinaderij sinds jaren is afgevoerd, zodat dit een meer heeft gevormd, gekocht. Deze asphalt wordt door bedoelde maatschappij uit het meer gehaald, vermalen, van onzuiverheden ontdaan en verscheept. Het eindproduct wordt gebruikt o.a. als bindmiddel bij de fabricatie van briketten, eierkolen enz. De uitvoer zal voornamelijk naar Europa plaats vinden, waar in verband met het gebrek aan brandstoffen, grote vraag naar bestaat.

Van de *kleinere industrieën* op Aruba dienen nog genoemd te worden de tegelfabrieken, ijsfabrieken, koffiebranderijen, rumbottelarijen en gasvoorziening, welke alle hoeveelheden produceren bestemd voor plaatselijke consumptie.

Uit het vorenstaande blijkt duidelijk, dat Aruba momenteel een boom-tijd beleeft en dat deze te danken is aan de vestiging van de olieraffinaderijen.

Een dergelijke smalle basis voor de economie van Aruba brengt verschillende gevaren met zich mede. Een periode van laagconjunctuur als zich b.v. in het begin der dertiger jaren heeft voorgedaan zal een sterkere invloed hebben op het gehele economische leven, dan in landen waar de economie over meer bronnen beschikt. Bij de opzet van grotere projecten zal steeds rekening gehouden moeten worden met de mogelijkheid, dat de olie-industrie op een naar te hopen is nog verafgelegen tijdstip, de productie zal moeten verminderen of zelfs geheel stopzetten.

Intussen zullen hopenlijk verschillende industrieën zich in de bloeiperiode van Aruba kunnen vestigen en uitbreiden, terwijl ook de handel zich, naar het zich laat aanzien verder zal ontwikkelen, zodat een permanente en gezonde grondslag voor de economie zich zal vormen. De mogelijkheden daartoe zullen onderzocht, het investeren van vreemd kapitaal aangemoedigd en de bestaande industrieën tot uitbreiding gestimuleerd moeten worden.
